

Co czujemy do osób mających inne poglądy?

Polaryzacja afektywna w Polsce w 2025 roku

Raport z badania Fundacji Nowej Wspólnoty i Uniwersytetu SWPS – część II

Olga Białobrzaska
Wawrzyniec Smoczyński
Ben Stanley
Marta Żerkowska-Balas

FUNDACJA
NOWEJ
WSPÓLNOTY

Uniwersytet
SWPS

Stan polaryzacji 2025: Raport w trzech częściach

Polaryzacja to dziś jedno z najczęściej używanych słów w opisie życia społecznego i politycznego w Polsce. Zwykle mamy na myśli **rosnące podziały między ludźmi** – takie, które utrudniają rozmowę i współpracę, niweczą poczucie wspólnoty. Ale polaryzacja ma różne wymiary: możemy różnić się w poglądach na konkretne kwestie, czuć niechęć do tych, którzy myślą inaczej, a wreszcie możemy mieć poczucie, że żyjemy w kraju mniej lub bardziej podzielonym.

W tym raporcie przedstawiamy wyniki **pierwszego ogólnopolskiego badania polaryzacji** – przeprowadzonego wspólnie przez Fundację Nowej Wspólnoty i Uniwersytet SWPS w maju 2025 roku. Wzięło w nim udział **2351 osób** – reprezentatywna grupa dorosłych Polek i Polaków zróżnicowanych pod względem wieku, płci, wykształcenia i poglądów politycznych. Nasze badanie pozwala lepiej zrozumieć, czy rzeczywiście jesteśmy coraz bardziej odrębnymi „plemionami”, czy też – mimo różnic – wciąż więcej nas łączy, niż dzieli.

Raport pokazuje wszystkie trzy oblicza polaryzacji w Polsce w 2025 roku. W pierwszej części (różowa okładka) analizujemy **polaryzację ideologiczną** – różnice w poglądach Polek i Polaków na najważniejsze kwestie społeczne, gospodarcze i polityczne w 2025. Druga część (zielona okładka) dotyczy **polaryzacji afektywnej**, a więc tego, na ile różnice światopoglądowe przekładają się na niechęć i wrogość wobec osób myślących inaczej. Trzecia część będzie poświęcona **polaryzacji odczuwanej** – temu, jak postrzegamy podziały w naszym społeczeństwie i jak wpływają one na nasze codzienne życie.

Część I: Polaryzacja ideologiczna

Część II: Polaryzacja afektywna

Część III: Polaryzacja odczuwana

Badanie przeprowadziliśmy tuż przed wyborami prezydenckimi w maju 2025 roku, co daje unikalny wgląd w to, jak polaryzacja jest powiązana z aktualnym konfliktem politycznym. Wybrane wyniki prezentujemy na dwóch poziomach: dla **całego społeczeństwa** i w **podziale na elektoraty partii lub dwóch głównych kandydatów w wyborach prezydenckich**. Możemy zobaczyć zarówno ogólny obraz polaryzacji w Polsce, jak i to, które tematy szczególnie dzielą konkurujące ze sobą obozy.

Badanie zaprojektowała dr Olga Białobrzaska (FNW/USWPS), we współpracy z dr. hab. Benem Stanleyem (USWPS), dr. hab. Martą Żerkowską-Balas (USWPS) i Wawrzyńcem Smoczyńskim (FNW). Badanie zostało zrealizowane przez Ogólnopolski Panel Badawczy Ariadna, dzięki środkom z grantu Narodowego Centrum Nauki 2020/39/B/HS6/00853.

Zapraszamy do lektury drugiej części raportu!

Polaryzacja afektywna w Polsce w 2025 roku – najważniejsze wnioski

Polki i Polacy mają umiarkowanie negatywną postawę wobec osób mających odmiennie poglądy od nich. Odczuwamy więcej niechęci do takich osób niż wobec tych, które myślą podobnie do nas. Jak wynika z naszego badania, różnica postaw wobec obu grup, liczona współczynnikiem d Cohena, wynosi 0,6 i ma umiarkowaną wielkość w kategoriach statystycznych. Tym samym możemy stwierdzić, że polaryzacja afektywna w Polsce w 2025 roku jest umiarkowana. Określenie to odnosi się wyłącznie do tej różnicy – nie do porównania Polski z innymi krajami czy do polaryzacji afektywnej w Polsce w latach wcześniejszych, ponieważ w naszym badaniu zastosowaliśmy nowy, kompleksowy sposób pomiaru.

Zmierzyliśmy wszystkie trzy elementy polaryzacji afektywnej: co ludzie myślą o osobach o odmiennych poglądach, co do nich czują i co byliby gotowi z nimi zrobić. Dowiedzieliśmy się, że:

- co trzecia osoba odmawia osobom o odmiennych poglądach inteligencji, rozumienia świata i polityki, a co czwarta nie wierzy w ich uczciwość i życzliwość;
- dwie trzecie z nas żywi lekką lub silną niechęć do osób o odmiennych poglądach;
- rzadziej jesteśmy skłonni się z takimi osobami zaprzyjaźnić, współpracować, pomagać im, rozmawiać czy okazywać życzliwość.

Silna polaryzacja afektywna – obejmująca pogardliwe przekonania, silną niechęć i odmowę kontaktu z osobami o odmiennych poglądach – dotyka niewielkiej, choć wcale nie marginalnej części społeczeństwa. W naszym badaniu 13 proc. respondentów zadeklarowało silną niechęć do osób o odmiennych poglądach. Możemy podejrzewać, że w tej grupie występuje gotowość do hejtu na tle światopoglądowym oraz uczestnictwa w radykalnych działaniach i formach protestu – po różnych stronach sporu politycznego w Polsce.

Nasze badanie pokazuje, że polaryzacja afektywna w Polsce nie ma płci ani barw politycznych. Silna niechęć wobec osób o odmiennych poglądach występuje na równi wśród kobiet i mężczyzn, mieszkańców wsi i miast, osób o różnym wykształceniu czy poglądach politycznych. Jest nieco wyższa wśród osób starszych, bardziej zainteresowanych polityką i o niższym statusie socjoekonomicznym – a nieco niższa u osób religijnych. Może więc dotyczyć każdego i każdej z nas.

Polaryzacja afektywna: Co i jak badaliśmy?

W pierwszej części naszego raportu opisaliśmy polaryzację ideologiczną, czyli różnice poglądów między Polkami i Polakami. W części drugiej zajmujemy się polaryzacją afektywną – czyli **naszymi postawami wobec osób, które mają odmienne poglądy od naszych**. Co do zasady, ludzie mogą mieć różne poglądy i wzajemnie się szanować, a nawet lubić. W praktyce jednak różnice poglądów często rodzą dystans emocjonalny – który objawia się nieufnością, niechęcią, a nawet nienawiścią.

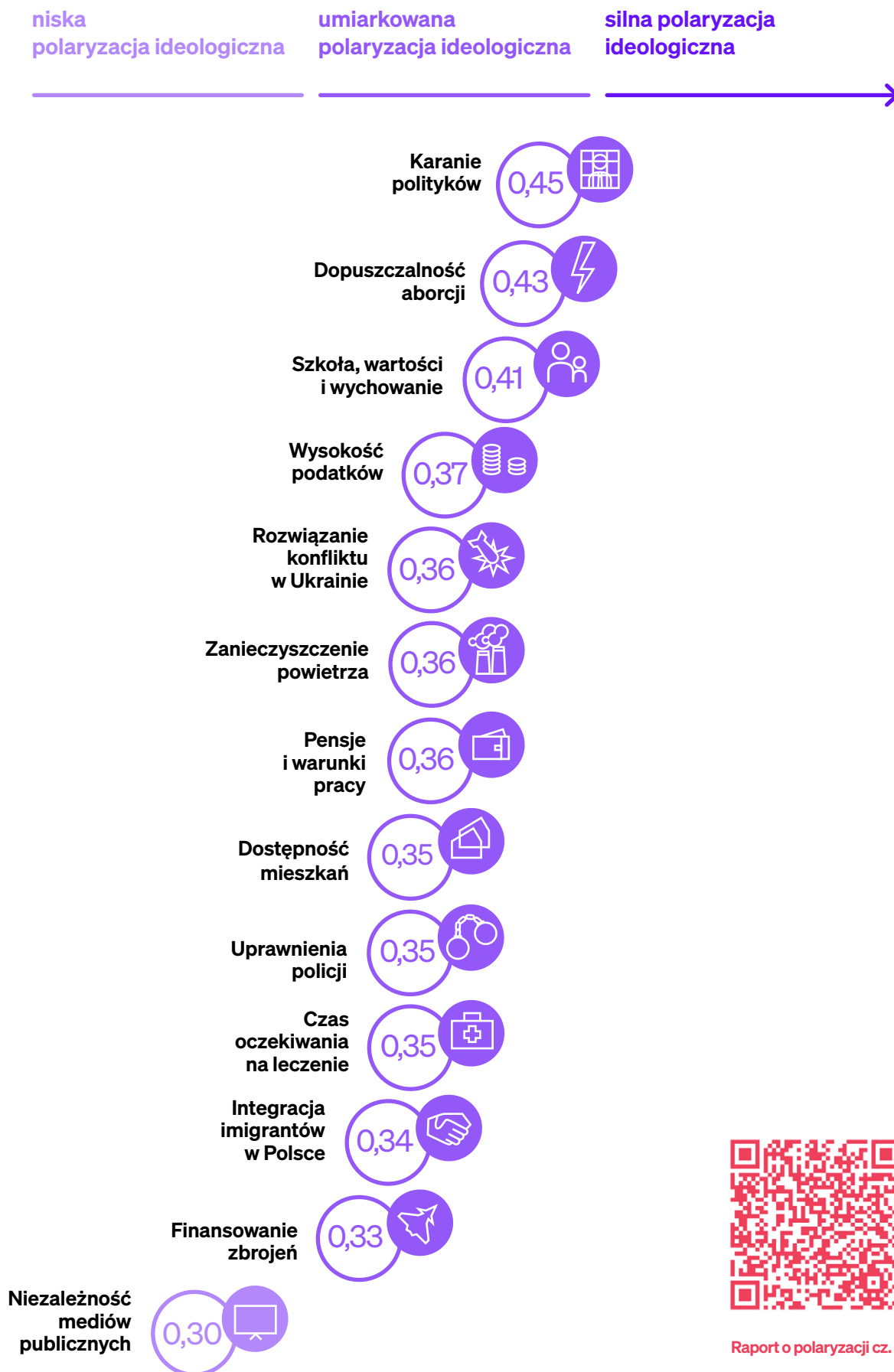
Jak badaliśmy polaryzację afektywną?

Na naszą postawę wobec drugiej osoby składają się trzy elementy: nasze przekonania na jej temat, nasz stosunek emocjonalny do niej i nasza skłonność do pozytywnych lub negatywnych zachowań wobec niej. To wszystko razem tworzy pozytywne bądź negatywne nastawienie wobec danej osoby lub grupy osób. Postanowiliśmy sprawdzić, jaka jest w Polsce **skala niechęci między ludźmi** na tle różnic poglądów.

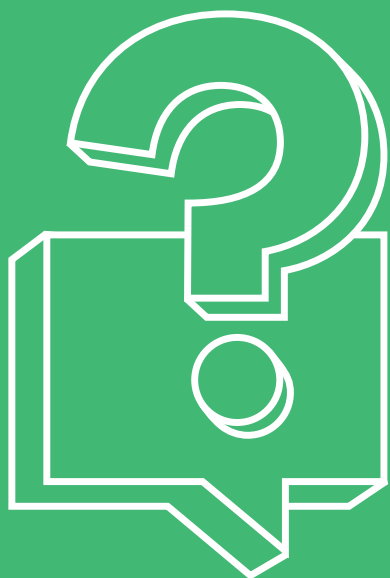
Badając polaryzację ideologiczną, pytaliśmy respondentów o trzy najważniejsze dla nich kwestie w 2025 roku i prosiliśmy o wskazanie preferowanych przez nich rozwiązań. Przy każdej z nich zapytaliśmy też o postawę respondenta wobec osób, które myślą w tej kwestii inaczej od niego: co o nich myśli, jakimi uczuciami je darzy i co byłby skłonny wspólnie z nimi zrobić.

W ten sposób mogliśmy sprawdzić poziom polaryzacji afektywnej w kontekście konkretnych kwestii, ważnych dla danego respondenta, a nie pytać ogólne nastawienie do wyobrażonych Polek i Polaków o odmiennych poglądach. Dla przypomnienia – oto kwestie najważniejsze dla nas w 2025 roku, w kolejności od najbardziej do najmniej dzielących ideologicznie (piszemy o tym więcej w pierwszej części naszego raportu).

Które kwestie najbardziej różnią ideologicznie Polki i Polaków w 2025 roku?

Wyniki: Grafika przedstawia wartości indeksu polaryzacji ideologicznej Taylora-Hermana dla 13 kwestii najważniejszych dla Polaków w 2025 roku. Dane pochodzą z pierwszej części raportu Stan Polaryzacji 20225 pt. „Czy w Polsce mamy silne różnice poglądów?”.

Rozdział I

Co myślimy o osobach mających inne poglądy?

W tym rozdziale opisujemy pierwszy element postawy, czyli nasze przekonania o sobie nawzajem. Prosiłiśmy respondentów o **ocenę osób o odmiennych poglądach** – a dla porównania także tych, które mają poglądy zbieżne z nimi.

Aby zadanie nie było zbyt abstrakcyjne, zapytaliśmy respondentów o konkretne cechy:

Na ile te osoby są inteligentne?

Na ile te osoby rozumieją świat?

Na ile te osoby rozumieją politykę?

Na ile te osoby są uczciwe?

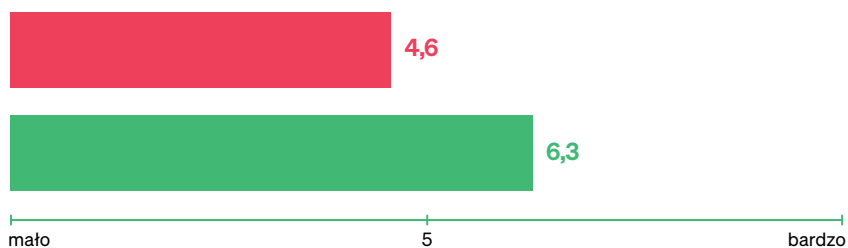

Na ile te osoby są miłe?

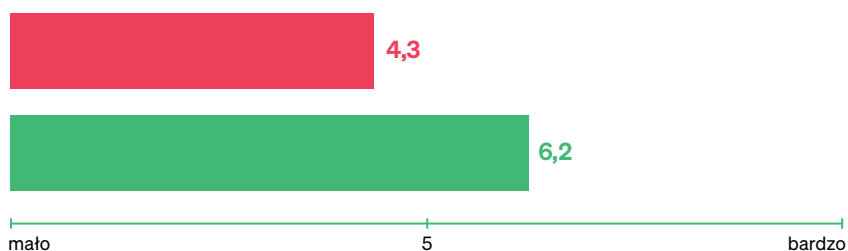
Jak oceniamy osoby mające poglądy odmienne i podobne do naszych?

■ średnia ocena osób o odmiennych poglądach ■ średnia ocena osób o podobnych poglądach

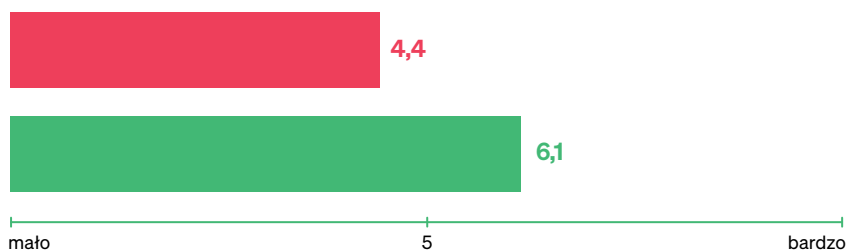
Na ile są inteligentne?

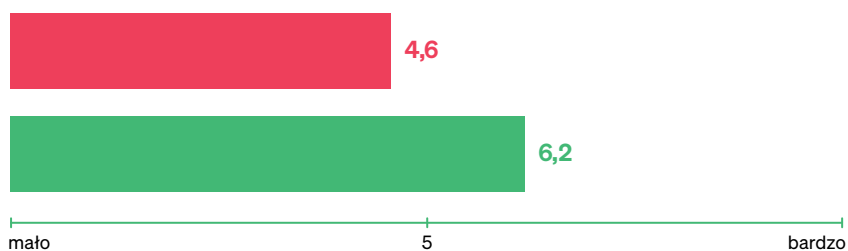
Na ile rozumieją świat?

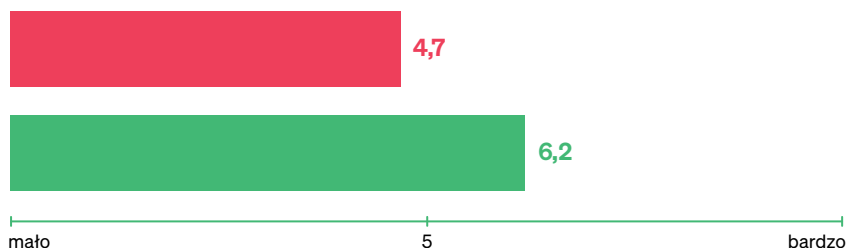
Na ile rozumieją politykę?

Na ile są uczciwe?

Na ile są miłe?

Pytanie: Pomyśl o osobach, które żyją w Twoim kraju i mają przeciwne do Twoich poglądy w kwestii jaką jest [tu nazwa kwestii]. Określ jakie są, według Ciebie, te osoby.

Skala odpowiedzi: 0 = Mało inteligentne, 10 = Bardzo inteligentne; 0 = W ogóle nie rozumieją świata, 10 = Bardzo dobrze rozumieją świat; 0 = W ogóle nie rozumieją polityki, 10 = Bardzo dobrze rozumieją politykę; 0 = Bardzo nieuczciwe, 10 = Bardzo uczciwe; 0 = Bardzo nieprzyjemne, niemiłe, 10 = Bardzo serdeczne, miłe.

Wyniki: Na wykresach uśrednione wyniki dla trzech kwestii najważniejszych dla osoby badanej. Wszystkie różnice w ocenie osób o podobnych i odmiennych poglądach są istotne statystycznie, a wielkość różnicy jest umiarkowana $d = 0,6-0,7$.

Sprawdziliśmy też, jaki odsetek respondentów ocenił osoby o odmiennych poglądach bardzo nisko pod względem danej cechy, czyli na poziomie 0-3 w ramach skali od 0 do 10. Zsumowane odpowiedzi dają następujące odsetki respondentów:

Jaka część z nas ma złe mniemanie o osobach o odmiennych i podobnych poglądach?

Wnioski z rozdziału I:

- Polki i Polacy uważają osoby o odmiennych poglądach za mniej inteligentne, gorzej rozumiejące świat i politykę, mniej uczciwe i mniej sympatyczne od tych, które podzielają ich poglądy.
- Znaczna część badanych przypisuje osobom o odmiennych poglądach negatywne cechy. Negatywne cechy są trzykrotnie rzadziej przypisywane osobom o zbieżnych poglądach.
- Średnio co trzecia osoba ma wyraźnie negatywną opinię o kompetencjach intelektualnych osób myślących inaczej od nich, a co czwarta – o ich kompetencjach społecznych.

Rozdział II

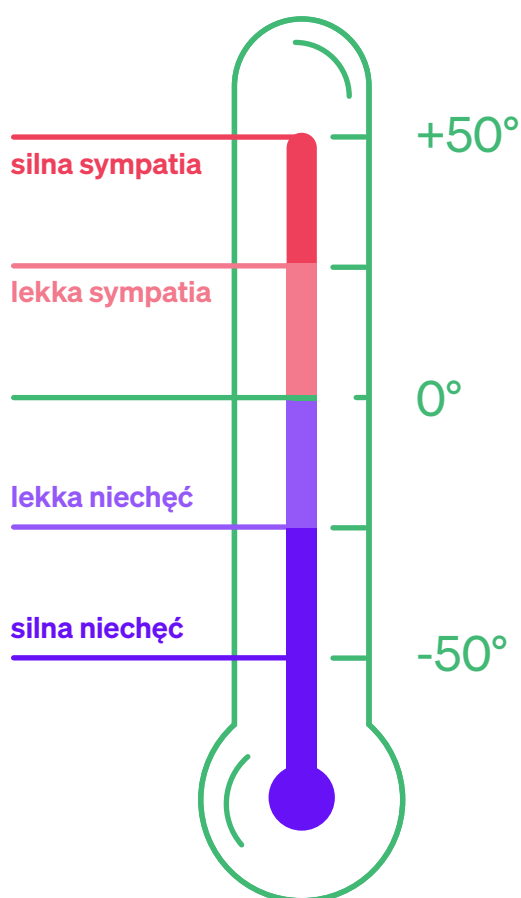
Co czujemy do osób mających inne poglądy?

W tym rozdziale opisujemy drugi element postawy, czyli nasz stosunek emocjonalny do osób o odmiennych poglądach. Aby go zbadać, posłużyliśmy się tzw. termometrem uczuć. Jest to wyobrażona skala temperatur od zimnych (-50 stopni) do gorących (+50 stopni). Respondenci zaznaczają na termometrze, co czują do osób, które w trzech najważniejszych dla nich kwestiach mają odmienny pogląd.

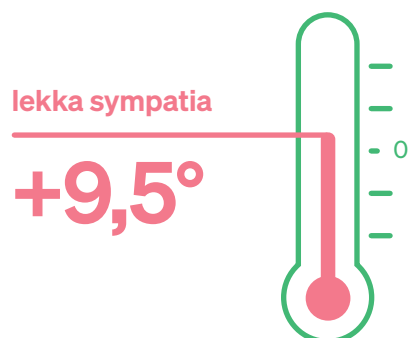
Odpowiedzi podzieliliśmy na następujące przedziały: **silna niechęć** (-50 do -26°), **lekka niechęć** (-25 do -1°), 0° to uczucia neutralne, **lekka sympatia** (1 do 25°) i **silna sympatia** (26 do 50°).

Tak jak przy poprzednim pytaniu, dla porównania prosiliśmy respondentów także o podanie temperatury uczuć do osób myślących podobnie jak oni sami.

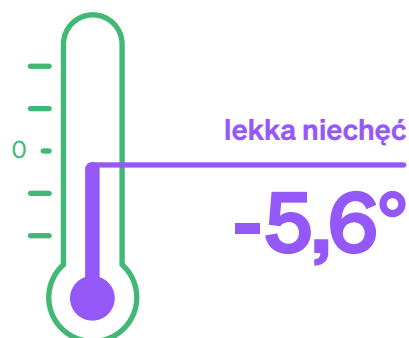
Termometr uczuć

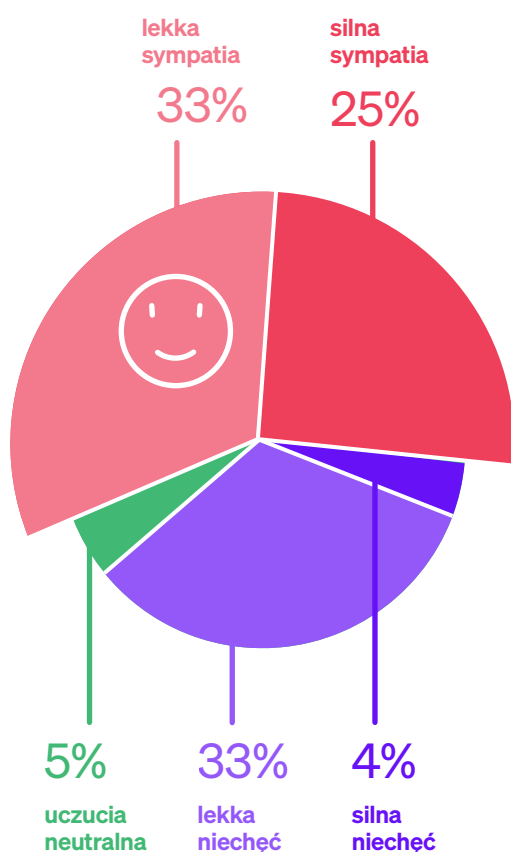
Jakimi uczuciami darzysz osoby
o podobnych poglądach?

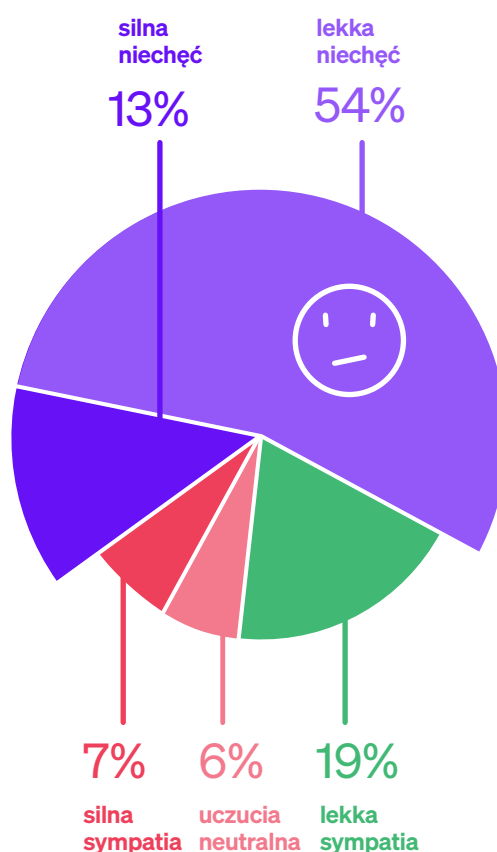
Jakimi uczuciami darzysz osoby
o odmiennych poglądach?

Jaka część z nas ma jakie uczucia
do osób o podobnych poglądach?

Jaka część z nas ma jakie uczucia
do osób o odmiennych poglądach?

Pytanie: Postępując się poniższym termometrem uczuć, zaznacz, co czujesz do osób mieszkających w Twoim kraju, mających przeciwne/ podobne do Twoich poglądy w kwestii jaką jest [tu nazwa kwestii].

Skala odpowiedzi: -50 = uczucia negatywne, 0 = uczucia neutralne, +50 = uczucia pozytywne.

Wyniki: Termometry ilustrują uśrednione wyniki dla trzech kwestii najważniejszych dla osoby badanej, wykresy kołowe przedstawiają natomiast procent osób deklarujących określone uczucia w stosunku do osób o podobnych i odmiennych poglądach. Różnica w uczuciach wobec osób o podobnych i odmiennych poglądach jest istotna statystycznie, a wielkość różnicy jest umiarkowana $d = 0,6$.

Jak widać na poprzednim wykresie, 13 procent z nas czuje silną niechęć do osób o odmiennych poglądach. Można powiedzieć, że to grupa osób najsilniej spolaryzowanych afektywnie. Postanowiliśmy sprawdzić, kim jest ta grupa – co ją charakteryzuje poza silną niechęcią.

Wbrew obiegowym opiniom silna niechęć w poprzek różnic poglądów nie dotyczy głównie mężczyzn, osób z dużych miast, niewykształconych czy z liberalnymi poglądami. **Nie ma powiązania między polaryzacją afektywną a płcią, wykształceniem, miejscem zamieszkania czy preferencjami partyjnymi.**

Okazało się natomiast, że występuje lekki związek między silną niechęcią a wiekiem, religijnością, zainteresowaniem polityką i statusem socjoekonomicznym. Nieco bardziej niechętnie w poprzek różnic światopoglądowych są osoby starsze, mniej religijne, bardziej zainteresowane polityką i mające niższy status socjoekonomiczny.

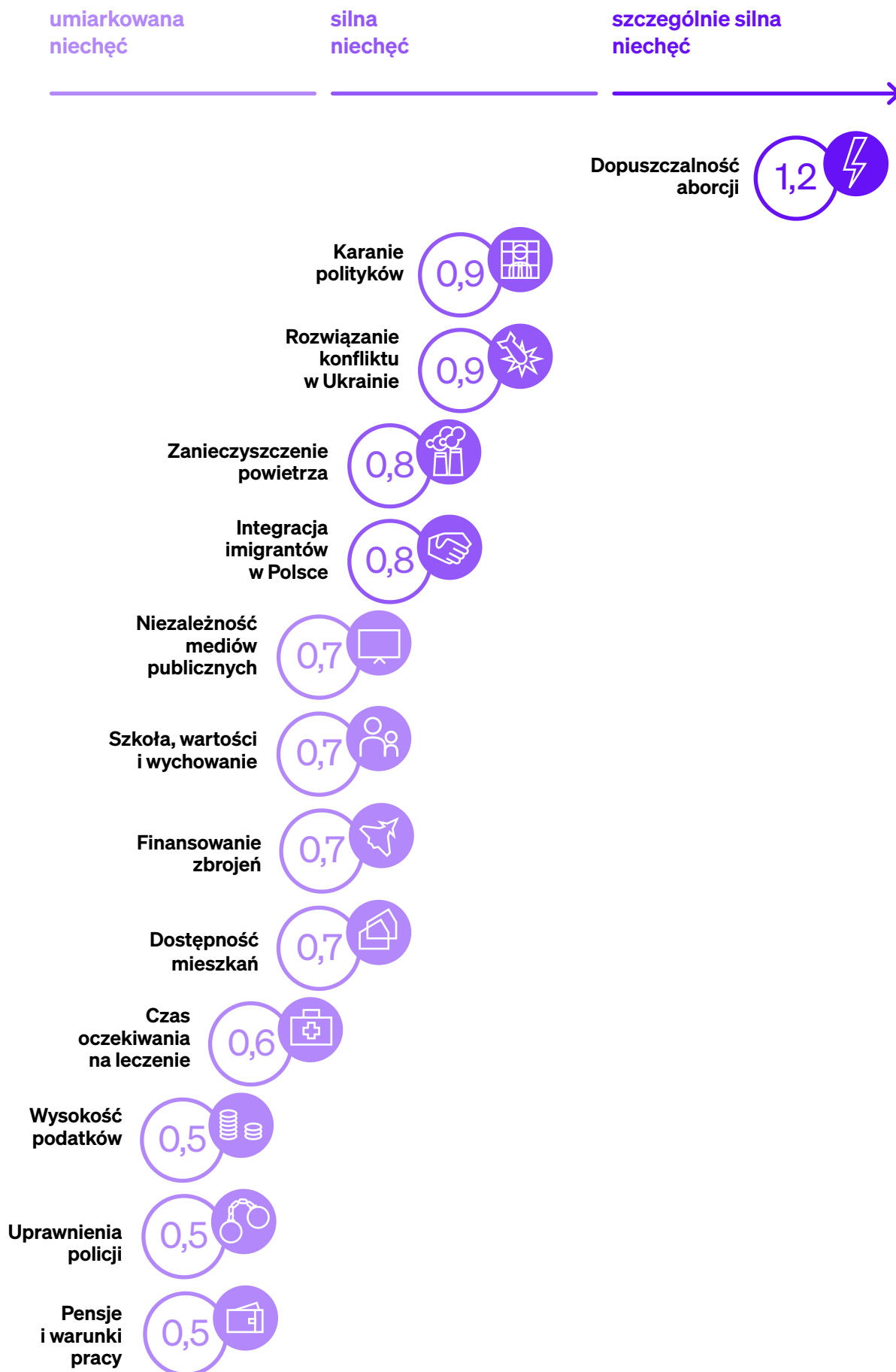
Jakie nasze cechy współwystępują z silną niechęcią do osób odmiennych poglądach?

płeć	brak związku
wielkość miejsca zamieszkania	brak związku
wykształcenie	brak związku
preferencje partyjne	brak związku
mniejsza religijność	silniejsza niechęć
starszy wiek	silniejsza niechęć
większe zainteresowanie polityką	silniejsza niechęć
niższy status socjoekonomiczny	silniejsza niechęć

Wcześniejsze analizy pokazują ogólny poziom sympatii i niechęci w najważniejszych dla respondenta kwestiach, niezależnie od tego, jakie są to kwestie. Postanowiliśmy sprawdzić, w których konkretnie kwestiach wzajemna niechęć między Polkami i Polakami jest najsilniejsza.

Wynik: Porównaliśmy osoby o szczególnie wysokiej (+1 SD od średniej różnicy między uczuciami wobec osób o podobnych i odmiennych poglądach) oraz szczególnie niskiej (-1 SD) niechęci wobec osób o odmiennych poglądach. Wszystkie zaobserwowane różnice były średniej wielkości ($d = 0,4-0,5$).

Które kwestie budzą największą niechęć między ludźmi w Polsce?

Wnioski z rozdziału II:

- Większość Polek i Polaków żywi niechęć wobec osób o odmiennych poglądach i sympatię wobec tych, które myślą podobnie do nich.
- Dwie trzecie z nas odczuwa niechęć do osób o odmiennych poglądach, podczas gdy połowa z nas darzy sympatią osoby myślące podobnie do nas.
- W odniesieniu do osób myślących inaczej przeważa lekka niechęć. Silną niechęć wykazuje 13 procent respondentów.
- Ponad jedna trzecia z nas żywi niechęć także wobec osób o podobnych poglądach.
- Niechęć na tle poglądów nie jest powiązana z płcią, poglądami politycznymi czy miejscem zamieszkania.
- Osoby starsze, o niższym statusie socjoekonomicznym i większym zainteresowaniu polityką są nieco bardziej niechętne. Z kolei osoby bardziej religijne są nieco mniej niechętne.

Rozdział III

Co jesteśmy gotowi robić wspólnie z osobami o innych poglądach?

We wcześniejszych rozdziałach opisaliśmy, co Polki i Polacy myślą o osobach mających inne poglądy i co do nich czują. Trzecim składnikiem postawy jest to, jak jesteśmy skłonni **zachowywać się wobec osób myślących inaczej od nas**. Aby to sprawdzić, zapytaliśmy respondentów, na ile byliby gotowi:

Zaprzyjaźnić się
z osobą o innych
poglądach

Pracować
z nią na
co dzień

Pomóc jej

Porozmawiać
i wysłuchać
jej opinii

Okazać codzienną
życzliwość

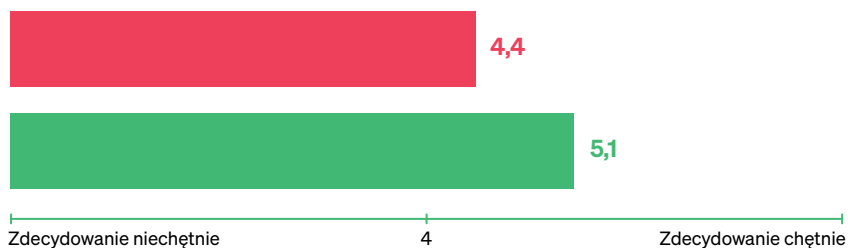
Pytaliśmy respondentów, jak zachowaliby się wobec osób, które różnią się od nich poglądami w trzech najważniejszych dla respondenta kwestiach. Dla porównania sprawdzaliśmy też gotowość do zachowań wobec osób mających podobne poglądy w tych samych kwestiach.

Oto, jak przedstawiają się średnie gotowości do poszczególnych zachowań – w podziale na zachowania wobec osób o odmiennych i podobnych poglądach:

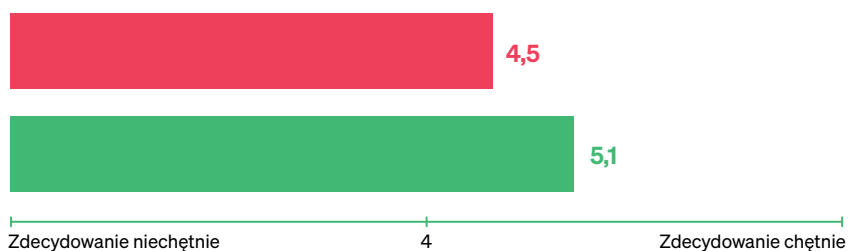
Co jesteśmy gotowi robić z osobą o odmiennych i podobnych poglądach?

■ z osobą o odmiennych poglądach ■ z osobą o podobnych poglądach

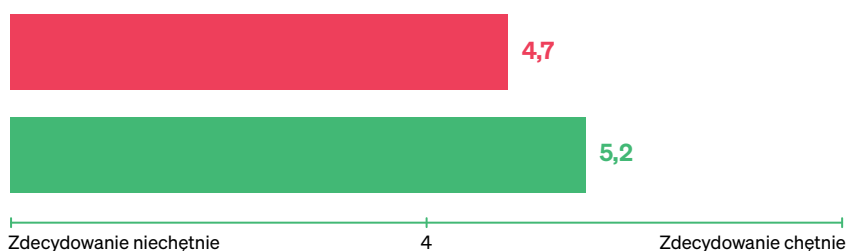
Zaprzyjaźnić się

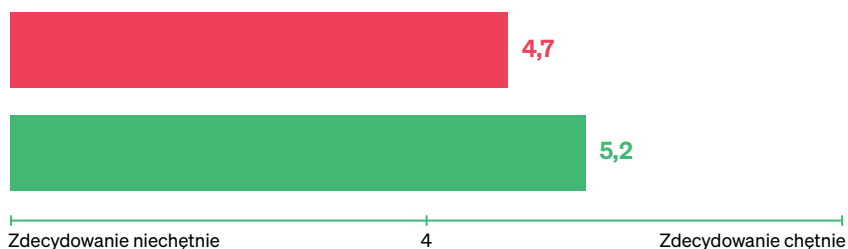
Codziennie pracować

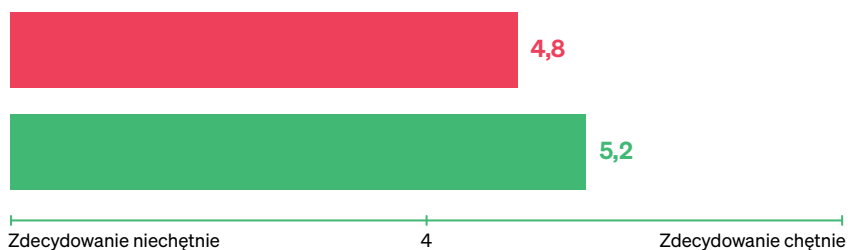
Pomóc

Porozmawiać o poglądach i wysłuchać

Okazać codzienną życzliwość

Pytanie: Określ, na ile był/a/byś skłonny/a bądź nie podjąć poniższe działania wobec osób, które żyją w Twoim kraju i mają przeciwne/podobne do Twoich poglądy w kwestii jaką jest [tu nazwa kwestii].

Skala odpowiedzi: 1 Zdecydowanie niechętnie, 2 Niechętnie, 3 Raczej niechętnie, 4 Trochę chętnie, a trochę niechętnie, 5 Raczej chętnie, 6 Chętnie, 7 Zdecydowanie chętnie.

Wyniki: Wszystkie różnice w ocenie osób o podobnych i odmiennych poglądach są istotne statystycznie, a wielkość różnicy jest umiarkowana $d = 0,4-0,5$.

Różnice na poprzednim wykresie pokazują umiarkowanie większą gotowość do kontaktu z osobami o podobnych poglądach niż z tymi, które myślą odmiennie. Większe różnice widać, gdy spojrzymy na odsetki osób, które deklarują chęć i niechęć do podjęcia działań wobec osób mających poglądy podobne lub odmienne od nich:

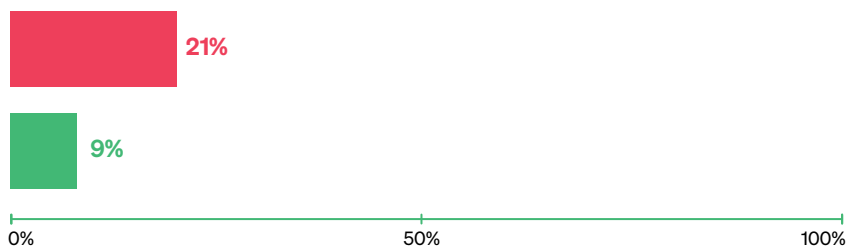
Jaka część z nas chce kontaktu z osobami o odmiennych i podobnych poglądach?

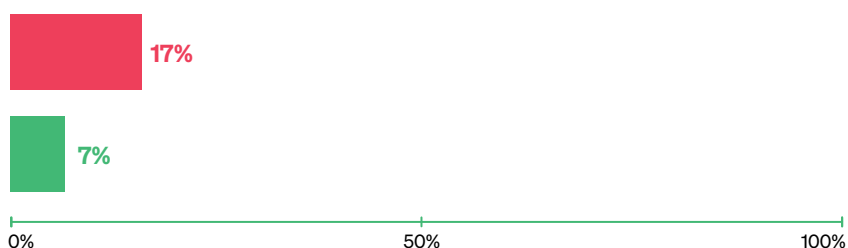
Jaka część z nas nie chce kontaktu z osobami o odmiennych i podobnych poglądach?

■ z osobą o odmiennych poglądach ■ z osobą o podobnych poglądach

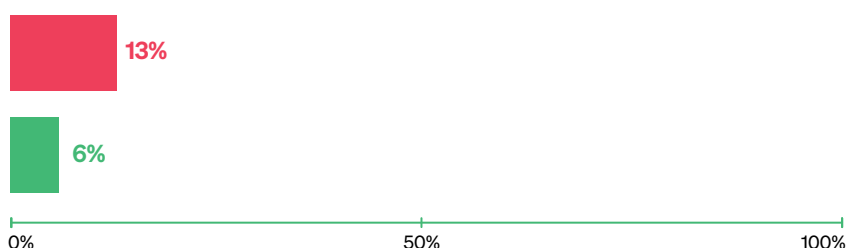
Niechęć do zaprzyjaźnienia się

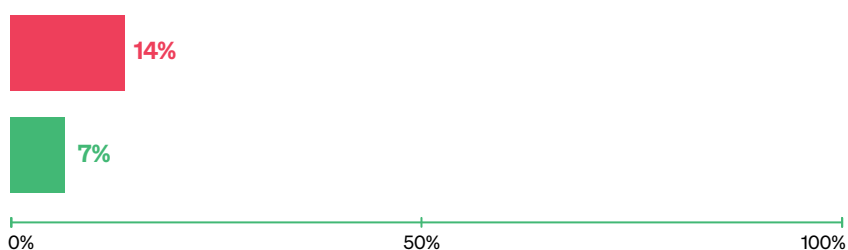
Niechęć do codziennego pracowania razem

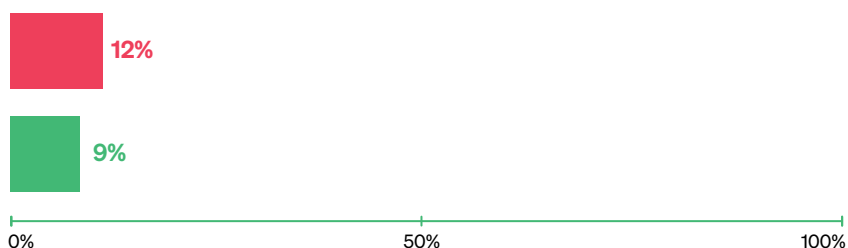
Niechęć do udzielenia pomocy

Niechęć do porozmawiania i wysłuchania

Niechęć do okazania codziennej życzliwości

Pytanie: Określ, na ilebyś/a/byś skłonny/a bądź nie podjąć poniższe działania wobec osób, które żyją w Twoim kraju i mają przeciwne/ podobne do Twoich poglądy w kwestii jaką jest [tu nazwa kwestii].

Skala odpowiedzi: 1 Zdecydowanie niechętnie, 2 Niechętnie, 3 Raczej niechętnie, 4 Trochę chętnie, a trochę niechętnie, 5 Raczej chętnie, 6 Chętnie, 7 Zdecydowanie chętnie.

Wyniki: Na wykresach przedstawiamy odsetki respondentów, którzy udzielili odpowiednio odpowiedzi 1-3 (zdecydowanie niechętnie, niechętnie i raczej niechętnie) lub 5-7 (raczej chętnie, chętnie, zdecydowanie chętnie) i uśrednione dla trzech kwestii najważniejszych dla osoby badanej.

Wnioski z rozdziału III:

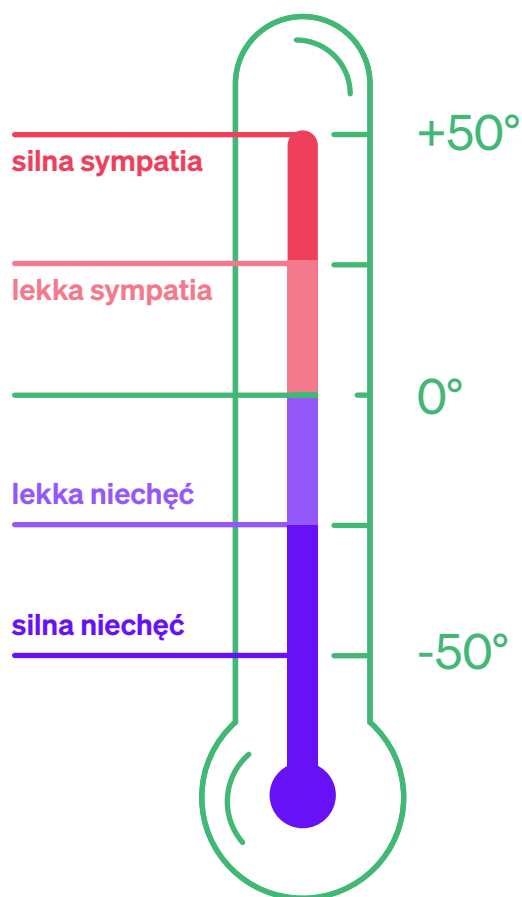
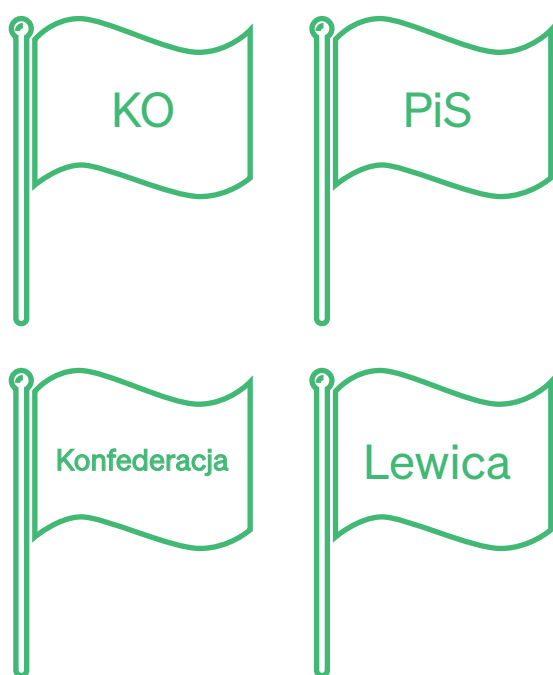
- Polki i Polacy są mniej skłonni do pozytywnych zachowań wobec osób o odmiennych poglądach niż wobec tych, którzy myślą podobnie do nich.
- Rzadziej chcemy się przyjaźnić, współpracować, pomagać, rozmawiać czy okazywać serdeczność tym, którzy mają odmienne poglądy niż tym, którzy myślą podobnie do nas.
- Niechęć do kontaktu z osobami o odmiennych poglądach deklaruje tylko pewna część społeczeństwa – 10-20 procent, w zależności od formy kontaktu.
- Większość Polek i Polaków jest gotowa do kontaktu i współdziałania z ludźmi o innych poglądach.

Rozdział IV

Co czują do siebie wyborcy różnych partii?

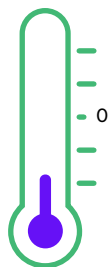
Z uwagi na fakt, że badanie było prowadzone tuż przed pierwszą turą wyborów prezydenckich, postanowiliśmy sprawdzić także **stosunek emocjonalny wyborców głównych partii politycznych do siebie nawzajem**. W tym celu ponownie pokazaliśmy respondentom termometr uczuć – tym razem prosząc, by określili, co czują do wyborców innych ugrupowań.

Co czują wyborcy poszczególnych partii do siebie nawzajem?

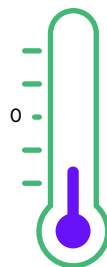
Uczucia wyborców KO
wobec wyborców PiS

-41°

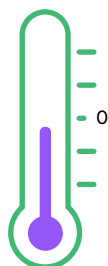
Uczucia wyborców PiS
wobec wyborców KO

-36°

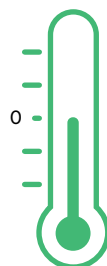
Uczucia wyborców Konfederacji
wobec wyborców PiS

-5°

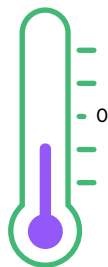
Uczucia wyborców PiS
wobec wyborców Konfederacji

0°

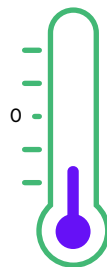
Uczucia wyborców Konfederacji
wobec wyborców KO

-23°

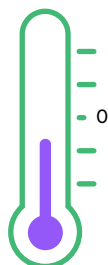
Uczucia wyborców KO wobec
wyborców Konfederacji

-31°

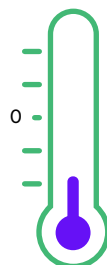
Uczucia wyborców Konfederacji
wobec wyborców Lewicy

-18°

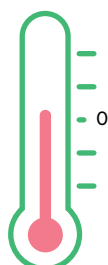
Uczucia wyborców Lewicy
wobec wyborców Konfederacji

-40°

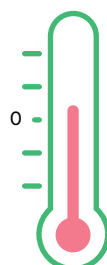
Uczucia wyborców Lewicy
wobec wyborców KO

+8°

Uczucia wyborców KO
wobec wyborców Lewicy

+9°

Pytanie: Za pomocą termometru uczuć zaznacz, co czujesz do wyborców Prawa i Sprawiedliwości/Koalicji Obywatelskiej/Lewicy/Konfederacji.
Skala odpowiedzi: -50 uczucia negatywne, 0 uczucia neutralne, 50 uczucia pozytywne.
Wyniki: Wynik przedstawiony na termometrach uczuć jest medianą odpowiedzi respondentów. Próba była ważona według preferencji partyjnych.

Wnioski z rozdziału IV:

- Największa przepaść emocjonalna występuje pomiędzy wyborcami KO i PiS – przy czym uczucia wyborców KO do wyborców PiS są nieco chłodniejsze niż w drugą stronę.
- Najcieplejsze wśród elektoratów, choć wciąż powściągliwe, są uczucia wyborców KO i Lewicy do siebie nawzajem.
- Wyborcy Lewicy mają silnie negatywne uczucia do wyborców Konfederacji, podczas gdy w drugą stronę chłód jest o połowę mniejszy.
- Względną obojętnością darzą się nawzajem wyborcy PiS i Konfederacji – z nieznacznym chłodem ze strony wyborców Konfederacji.

Metodologia badania

Badanie zostało przeprowadzone w dniach 8-16.05.2025 roku na reprezentatywnej próbie losowo-kwotowej 2351 dorosłych Polek i Polaków¹. Zastosowano metodę CAWI (Computer Assisted Web Interview), czyli samodzielnego wypełniania ankiety online.

Dobór osób do badania został przeprowadzony z zastosowaniem warstwowania próby i uwzględniał płeć, wiek, wykształcenie, region oraz wielkość miast. Kwoty w poszczególnych warstwach zostały dobrane według struktury GUS. Wyniki zostały następnie zważone wagą społeczno-demograficzną i polityczną (z uwzględnieniem preferencji wyborczych z 2023 roku), co pozwoliło lepiej odzwierciedlić strukturę polskiego społeczeństwa i jego zróżnicowanie polityczne.

Kwestionariusz badania składał się z kilku bloków tematycznych:

1. Polaryzacja ideologiczna – zestaw pytań o stanowiska wobec najważniejszych problemów społecznych i politycznych.
2. Polaryzacja afektywna – pytania dotyczące emocji i postaw wobec osób o odmiennych poglądach, a także wobec wyborców głównych partii politycznych.
3. Postawy wobec demokracji i systemu politycznego – ocena podstawowych zasad demokracji liberalnej, takich jak pluralizm polityczny, niezależność mediów czy równość wyborcza.
4. Relacje społeczne i doświadczenia polaryzacji – pytania o to, czy spory polityczne wpływają na relacje rodzinne, przyjacielskie, zawodowe i sąsiedzkie oraz jak często badani rozmawiają o polityce i jak takie rozmowy przebiegają.
5. Zmienne kontrolne i tło społeczno-demograficzne – m.in. płeć, wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania, sytuacja materialna, religijność, samoidentyfikacja na osi lewica–prawica oraz preferencje wyborcze.

Podstawą miary polaryzacji ideologicznej był zestaw kwestii społeczno-politycznych uznanych za szczególnie ważne w 2025 roku. Zostały one wyłonione przez 7 niezależnych ekspertów życia publicznego. Eksperci oceniali, które tematy społeczno-polityczne są w 2025 roku najważniejsze dla Polek i Polaków. W każdym z wyłonionych przez badaczy 13 obszarów społeczno-politycznych, eksperci wskazywali jeden temat, który – ich zdaniem – jest obecnie kluczowy. Oceniali także ogólną wagę każdego z obszarów dla społeczeństwa. W rezultacie wyłoniono 13 kwestii (przedstawionych w tabeli poniżej), które zostały wykorzystane w kwestionariuszu badania.

Obszar społeczno-polityczny

- Zarządzanie gospodarką
- Opieka społeczna
- Bezpieczeństwo narodowe
- Polityka zagraniczna
- System prawny i wymiar sprawiedliwości
- Ochrona środowiska
- Infrastruktura (np. transport, energetyka)
- Prawa i wolności obywatelskie
- Imigracja i obywatelstwo
- Praca i zatrudnienie
- Szkolnictwo, nauka i innowacje
- Kwestie światopoglądowe (np. aborcja, religia)
- Jakość demokracji

Temat uznany za ważny dla Polek i Polaków

- Wysokość podatków
- Czas oczekiwania na leczenie
- Zbrojenie czy świadczenia
- Rozwiązywanie konfliktu w Ukrainie
- Uprawnienia policji
- Zanieczyszczenie powietrza
- Dostępność mieszkań
- Karanie polityków
- Integracja imigrantów w Polsce
- Pensje i warunki pracy
- Szkoła, wartości i wychowanie
- Dopuszczalność aborcji
- Niezależność mediów publicznych

¹ Badanie zostało sfinansowane z grantu Narodowego Centrum Nauki nr 2020/39/B/HS6/00853, a zrealizował je Ogólnopolski Panel Badawczy Ariadna.

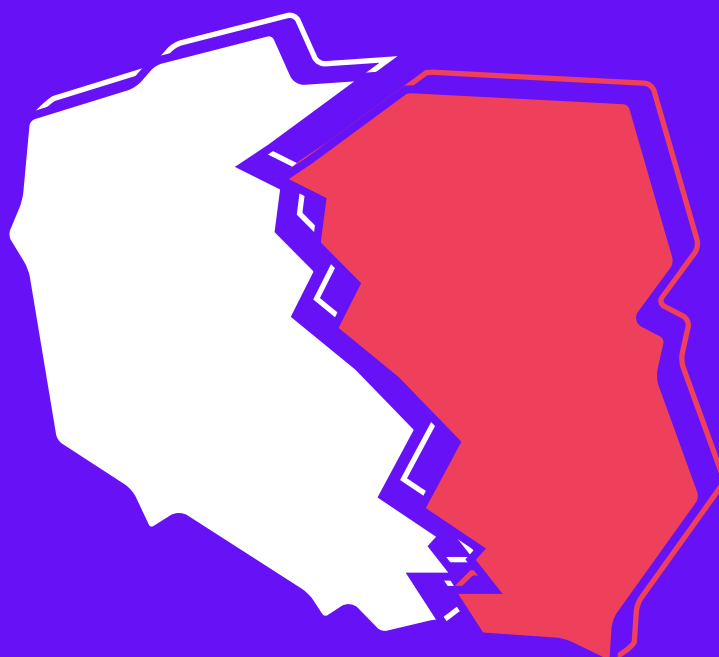
**Już wkrótce
– trzecia część
naszego
badania!**

Jak podziały w Polsce wpływają na nasze życie?

Polaryzacja odczuwana w Polsce w 2025 roku

Raport z badania Fundacji Nowej Wspólnoty i Uniwersytetu SWPS – część III

Olga Białobrzaska
Wawrzyniec Smoczyński
Ben Stanley
Marta Żerkowska-Balas

**FUNDACJA
NOWEJ
WSPÓLNOTY**

**Uniwersytet
SWPS**

Autorzy:

Olga Białobrzaska
Wawrzyniec Smoczyński
Ben Stanley
Marta Żerkowska-Balas

Dodatkowe analizy:

Witold Choraży

Korekta:

Andrzej Szczepkowicz

Projekt i skład graficzny:

Ewa Brejnakowska-Jończyk

Warszawa 2025